

brod u situaciju da je došlo do sudara i da je tužiteljev brod bio oštećen.

Obzirom da je prema tomu brod tuženoga kriv za nastali sudar, valjalo je tužbenom zahtjevu u cijelosti udovoljiti u toliko prije što visina štete medju strankama nije sporna.

G.B.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Prvostepena presuda br.IV-P-1286/70
od 21.I 1971.

Vijeće: Gabro Badovinac, dr Borislav Jeraj, dr Vjekoslav Bučić

PTT pretplata - Pretplata za radio usluge Poduzeća PTT saobraćaja za brodske radio stanice - Poduzeće PTT saobraćaja nema prava naplaćivati ovu pretplatu, ako za nju ne obavlja nikakvu konkretnu uslugu - Brodar je dužan platiti naknadu samo za svaki obavljeni prijenos vijesti - Pravo na PTT pretplatu moglo bi se osnivati na ugovoru ili na činjenici da je u samu pretplatu uključen određen broj prijenosa vijesti

Tužitelj je Poduzeće PTT saobraćaja koje iskorišćuje obalnu radio stanicu, a tuženik je brodar.

Sporno je medju strankama da li je tuženi dužan tužitelju platiti utuženi iznos na ime pretplate za komercijalni rad brodskih radio-telegrafsko-telefonskih stanica jugoslavenskih brodova preko obalne radio stanice, u smislu tužiteljeva cjenika za pomorske radio-telegrafske i telefonske usluge.

Tužitelj svoj zahtjev osniva na cjeniku koji je dobio njegov radnički savjet i odobrio Savezni zavod za cijene, a koji se cjenik, po navodu tužitelja, osniva na Odredbama čl. 10 Zakona o organizaciji JPPT i čl.23 Zakona o formiranju i društvenoj kontroli cijena.

Tuženi se usprotivio tužiteljevu zahtjevu tvrdeći da je tužiteljev zahtjev za naplatu pretplate kao i odredbe tužiteljeva cjenika u pogledu pretplate protuzakonit, pa prema tome i neosnovan. Tuženi plaća tužitelju prema njegovom cjeniku svaku izvršenu uslugu za prijenos telefonsko-telegrafskih pošiljaka, pa tužitelj s osnovom ne može tražiti da mu tuženi plaća pretplatu, jer pretplata nije nikakva usluga, pa u vezi s tim tužitelj u smislu čl.10 Zakona o organizaciji JPPT ne može ni propisivati ni samovlasno odredjivati "pretplatu" jer to ne predviđa Zakon o organizaciji JPPT. Osim toga ističe da

je zahtjev tužiteljev protivan i odredbama dopunskog pravilnika o radio - saobraćaju koji je Jugoslavija ratificirala uredbom objavljenom u dodatku br.6, Sl.l.SFRJ (Medjunarodni ugovori i drugi sporazumi) od 27.V 1961.god, a koje se odredbe imaju primjenjivati na odnosne poslove.

Sud je odbio tužbeni zahtjev iz slijedećih razloga:

Prema odredbama Medjunarodne konvencije o čuvanju ljudskih života na moru i ostalih propisa koji se odnose na sigurnost pomorske plovidbe svi brodovi iznad 500 BRT moraju imati radio-telegrafske, odnosno radio-telefonske uredjaje. Ove uredjaje brodovi mogu koristiti i za komercijalno poslovanje, no za prijenos takvih vijesti u teritorijalnom moru moraju koristiti posredstvo obalnih radio stanica, koje su ovlaštene za takav privredni rad. U cilju privrednog poslovanja i pružanja radio-telefonskih i radio-telegrafskih usluga tužitelj je instalirao svoju obalnu radio stanicu i u skladu s odredbama Zakona o organizaciji JPPT propisao tarifu, odnosno cjenik za prijenos vijesti i za vršenje svojih radio PTT usluga. Ovo tužiteljevo pravo osniva se na propisima Zakona o organizaciji JPPT, pa je on u smislu odredaba čl.10. toga zakona ovlašten da propiše i cijene svojih usluga. Postavlja se pitanje što su to "poštansko-telegrafske i telefonske usluge u smislu Osnovnog zakona o organizaciji JPPT". Iz sadržaja i smisla odredaba u čl.10. Zakona slijedi da se pod uslugama JPPT ima razumijevati prijenos poštanskih pošiljaka i telegrafsko-telefonskih saopćenja u javnom unutrašnjem i međjunarodnom saobraćaju. Nadalje u smislu čl.10, st.4. Zakona Zajednice JPPT donosi nomenklaturu PTT usluga, određuje raspored težine poštanskih pošiljaka, zone udaljenosti i skalo osiguranja za vrijednosne pošiljke i usluge u platnom prometu preko pošte, pa su se pri određivanju cijena Poduzeća PTT dužna pridržavati odredaba donesenih po st.4. Zakona. Čl.13. Zakona predviđa da se medjusobna prava i obaveze PTT poduzeća i korisnika PTT usluga uređuju posebnim saveznim Zakonom. Ovakav zakon nije donesen, pa se ocjena prava i dužnosti PTT poduzeća i njenih korisnika ocjenjuju u skladu s odredbama osnovnog Zakona.

Nomenklature PTT usluga u skladu s odredbama čl.10, st.4. Zakona donio je tužitelj i objavio je u svom "Vjesniku br.2" od 16.I 1968.god. U toj nomenklaturi usluga navedeni su medju ostalim "pomorski radio-telegrami", "pomorski radio-telefonski razgovor", "posebne usluge u pomorskom radio-telefonskom i telegrafskom saobraćaju", te u točki 3, st.7. "pretplata za komercijalni rad brodskih radio stanica preko obalne radio stanice".

Upravo ova "usluga" nomenklature je sporna, tj. sporno je pitanje da li "pretplata" spada u smislu odredaba čl.10 u usluge čiju nomenklaturu je ovlašteno PTT poduzeće odredjivati i donositi u smislu čl.10, st.4, tj. sporno je pitanje da li je "pretplata" za komercijalni rad brodskih radio stanica PTT usluga ili nije.

Pojam PTT usluge u smislu čl.10 Zakona po nalazu ovog suda ne može biti ni u kom slučaju i ne predstavlja "pretplatu", napose ne ako pretplata ne obuhvaća određeni broj radio PTT razgovora ili telegrama. Obzirom na to nabranje i uvadjanje u nomenklaturu "pretplate" kao usluge nije u skladu sa zakonskim odredbama. Naime pojam "nomenklatura" znači nabranje točno određenih usluga i njihovog opsega, a to ni u kom slučaju nije "pretplata" ni po svom značenju riječi, ni po sadržaju, ako ne obuhvaća paušalni unaprijed određeni broj PTT usluga.

Po nalazu ovog suda pojam "pretplate" tužitelj je uvrstio u svoju nomenklaturu vjerojatno iz ranije "Telefonske pretplate", koja je prvobitno obuhvaćala određeni broj telefonskih razgovora, koji su bili obuhvaćeni pojmom telefonske pretplate. Ovaj broj unaprijed paušalno određenih razgovora Jugoslavenska zajednica PTT jednostrano je ukinula, ostavivši kod "pretplate" bez prava pretplatnika na određeni broj razgovora, te od pretplatnika telefona i nadalje naplaćuje "pretplatu" u paušalnom iznosu, bez prava i davanja usluga za paušalno određeni broj razgovora. Ovakav postupak tužiteljev, odnosno Jugoslavenske zajednice PTT iako na zakonu nije osnovan, omogućen je monopolističkim položajem tužiteljevim, što ujedno ne znači da je osnovan na zakonu. Naime pojam "pretplata" u svom jezičnom, pravnom i logičnom smislu podrazumijeva paušalno unaprijed utvrđeno plaćanje naknade za određeni obim usluga. Ako pretplata ne sadrži ujedno unaprijed paušalno određeni broj usluga, ona ne predstavlja nikakvu uslugu, pa je odredjivanje ovakve "pretplate" protivno jasnim odredbama Zakona.

Kad bi se usvojilo shvaćanje tužiteljevo, on bi po istoj logici mogao propisivati u nomenklaturi i pretplatu za korištenje telegrafa i eventualno drugih usluga koje su predviđene tarifom PTT usluga.

Obzirom na izloženo tumačenje i svrstavanje pojma "pretplata" u nomenklaturu zakon nije to imao niti mogao imati u vidu, te stoga ovaj sud smatra da je propisivanje i unošenje u cjenik "pretplata za komercijalni rad brodskih radio stanica (telefonsko-telegrafskih) jugoslavenskih brodova preko obalne radio stanice" na zakonu neosnovan, te stoga tužitelj s osnovom ne može tražiti da mu tuženi plaća ovakovu pretplatu.

Tužitelj bi eventualno svoje pravo na "pretplatu" mogao osnivati samo na ugovoru. Medjutim medju strankama je nesporno da takav ugovor stranke nisu sklopile, a okolnost da je tuženi prije plaćao odnosnu pretplatu i da je eventualno plaćaju drugi brodari ne stvara samim tim pravnu osnovu i opravdanje za zahtjev tužiteljev.

Osim toga valja istaći da je pregledom spornog cjenika i nomenklature objavljene u Vjesniku br.2 utvrđjeno da u nomenklaturi za pomorske radio-telegrafske i radio-telefonske usluge u međjunarodnom saobraćaju kod obalne radio stanice, ovakva "pretplata" nije predvidjena, a to s razloga jer se protivi Međjunarodnim ugovorima koje je ratificirala naša zemlja, pa je očito da na ovakvu nomenklaturu nije ovlašten tužitelj ni u unutrašnjem PTT saobraćaju, ako to izričito nije predvidjeno u zakonu kao posebna vrsta PTT usluga.

G.B.

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Prvostepena presuda br.IV-P-812/70
od 3.III 1971.

Vijeće: Gabro Badovinac, prof.dr Branko Jakaša, dr Emilio Pallua

Prijevoz stvari morem - Aktivna legitimacija korisnika prijevoza prema brodaru - Cesija primaočevih prava - Primalac - Zastara - Indosiranje teretnice p/c (per cura) - Za naknadu štete od brodarara za oštećenje tereta tokom prijevoza aktivno je legitimiran primalac, a ne naručitelj prijevoza - Primalac je osoba koja je od brodarara ovlaštena zahtijevati teret na temelju teretnice - Ako teretnica glasi po naredbi agencije p/c druge osobe, primalac je ona druga osoba a ne agencija, premda agencija stvarno primi robu - Pravo na naknadu štete koja je nastala na teretu tokom prijevoza može ustupiti samo primalac, a ne naručitelj prijevoza - Da bi ovaj ustup bio pravovaljan, potrebno je da bude izvršen u toku zastarnog roka - Nakon protoka ovoga roka ustup nema pravnog značenja ni pod pretpostavkom da je pravo ustupljeno osobi koja je do tada bez legitimacije u toku zastarnog roka tužila brodarara za istu štetu - Zastara za štetu prouzrokovanu teretu u toku prijevoza iznosi godinu dana, a počinje teći danom iskrcaja tereta

Tužitelj u tužbi navodi da je on putem svoga špeditera kao naručitelja broda zaključio ugovor o prijevozu morem stoke iz Rijeke u Palermo. Tokom prijevoza nekoliko grla je uginulo, a određeni broj stoke je uginulo i za vrijeme pri-